

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	16 Medi 2024
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyl (Cyllid ac Adnoddau)
Swyddog Cyswllt	Helen MacArthur
Pwnc	Gweithgor Craffu ar y Gyllideb

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi diweddariad i'r Aelodau am waith y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod bennu cyllideb refeniw gytbwys y mae'n rhaid ei chymeradwyo gan yr Awdurdod llawn cyn dechrau'r flwyddyn ariannol. Er nad yw'r term "cytbwys" wedi'i ddiffinio'n ffurfiol yn y ddeddfwriaeth, mae'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus (CIPFA) yn cydnabod y dylai fod gan sefydliadau gynlluniau ariannol sy'n dangos sut y caiff gwariant ei ariannu yn y tymor byr a'r tymor canolig.
- 3 Mae rôl y Pwyllgor Archwilio yn cynnwys craffu ar agweddau ariannol ar fusnes yr Awdurdod, a chaiff hyn ei gyflawni drwy'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb dan arweiniad yr aelodau, a sefydlwyd yn 2023.
- 4 Trefnwyd bod y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb yn cyfarfod ar chwe achlysur rhwng Mehefin 2024 a Rhagfyr 2024.
- 5 Mae'r adroddiad hwn yn cadarnhau rhaglen waith y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb a'r gwaith a wnaed hyd at 31 Awst 2024.

ARGYMHELLION

- 6 Argymhellir bod yr Aelodau'n:
 - i. Nodi cylch gwaith y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb;
 - ii. Nodi dyddiadau cyfarfodydd a'r rhaglen waith ar gyfer 2024; a
 - iii. Nodi'r gwaith a wnaed hyd at 31 Awst 2024.

CEFNDIR

- 7 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod bennu cyllideb refeniw gytbwys y mae'n rhaid ei chymeradwyo gan yr Awdurdod llawn cyn dechrau'r flwyddyn ariannol. Er nad yw'r term "cytbwys" wedi'i ddiffinio'n ffurfiol yn y ddeddfwriaeth, mae'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus (CIPFA) yn cydnabod y dylai fod gan sefydliadau gynlluniau ariannol sy'n dangos sut y caiff gwariant ei ariannu yn y tymor byr a'r tymor canolig.
- 8 Mae cynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod yn y tymor byr, canolig a hir yn seiliedig ar wybodaeth a dealltwriaeth o'r ffactorau allweddol sy'n effeithio ar gostau gan gynnwys gwerthuso risgiau ac ansicrwydd. Yn ganolog i hyn mae dealltwriaeth o ofynion y gwasanaeth, yr adnoddau sydd ar gael a'r weledigaeth strategol yn y dyfodol.
- 9 Pennir cyllideb refeniw'r Awdurdod ym mis Ionawr bob blwyddyn sy'n cadarnhau'r ardoll ar gyfer pob awdurdod lleol sy'n rhan o'i gyfansoddiad. Y dyddiad cau statudol ar gyfer cadarnhau'r ardoll yw 15 Chwefror bob blwyddyn.
- 10 Mae'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb yn chwarae rhan ganolog wrth graffu ar y broses o osod cyllideb yr Awdurdod gan gynnwys craffu ar elfennau incwm a gwariant.

GWYBODAETH

- 11 Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf Gweithgor Craffu ar y Gyllideb 2024 ar 24 Mehefin 2024 gyda'r Cyngorydd Mark Young yn gadeirydd. Mae'r aelodaeth yn cynnwys cynrychiolaeth o bob awdurdod lleol. Nodwyd bod pwysau costau a heriau ariannol yn ei gwneud yn ofynnol i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru gael sicrwydd bod pob cam rhesymol wedi'i gymryd i ddeall y ffactorau sy'n effeithio ar gostau a bod cynigion cyllideb y dyfodol yn cael eu hystyried yn rhesymol. Yn ystod y cyfarfod hwn cymeradwywyd y Cylch Gwaith a nodir yn Atodiad 1.
- 12 Yn y cyfarfod ym mis Mehefin 2024, cadarnhaodd yr Aelodau hefyd ddyddiadau'r cyfarfodydd a'r rhaglen waith i alluogi craffu digonol ar elfennau allweddol o incwm a gwariant cyn i gynigion y gyllideb gael eu cyflwyno i'r Awdurdod Tân ac Achub ym mis Ionawr 2025.
- 13 Yn ogystal â'r rôl o graffu ar y broses o bennu'r gyllideb, derbyniodd yr Aelodau hefyd adroddiad mewn perthynas â chydymffurfio â phrosesau ariannol. Canolbwyntiwyd yn arbennig ar y trefniadau ar gyfer sicrhau'r defnydd o archebion prynu i gadarnhau ymrwymadau ariannol. Mae'r broses hon yn sail i'r gwaith monitro ariannol ac yn cefnogi llywodraethu da. Cydnabu'r Aelodau y gwaith sy'n cael ei

wneud i wella cydymffurfiaeth, a chefnogwyd y dull "dim archeb brynu, dim tâl" i sicrhau mai dim ond gydag archeb brynu ddilys y bydd taliadau'n cael eu gwneud.

- 14 Cynhaliwyd cyfarfod diweddaraf y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb ar 20 Awst 2024 gyda swyddogion yn rhoi gwybodaeth am gostau'r gyflogres, risgiau halogiad, materion amgylcheddol a'r ddarpariaeth hyfforddi.
- 15 Roedd y wybodaeth ynglŷn â'r gyflogres yn rhoi trosolwg o'r lefelau llw presennol, gan nodi bod yna swyddi gwag yn y rolau wrth gefn ac amser llawn yn ogystal â staff y gwasanaethau corfforaethol. Nododd yr Aelodau fod dyfarniad cyflog 2024/25 yn ddyledus ar gyfer staff sydd wedi'u cyflogi ar delerau ac amodau'r llyfr gwyrdd. Yn ogystal, nodwyd bod setliad cyflog 2024/25 ar gyfer staff ar y system dyletswydd ar alwad yn cynnwys codiad o hyd at 50% i'r elfen gadw, sy'n bwysau cost blwyddyn gyfan heb ei gyllidebu o oddeutu £1m. Mae'r aelodau wedi gofyn i ragor o waith gael ei wneud o fewn y maes gwariant hwn.
- 16 Cafodd yr aelodau gyflwyniad gan y Pennaeth Gweithrediadau Technegol yn nodi'r gwaith cenedlaethol sy'n cael ei wneud i leihau amlygiad diffoddwyr tân gweithredol i halogion a mesurau iechyd a diogelwch eraill. Roedd y gwaith hwn yn cynnwys heriau diweddar mewn perthynas ag oedi o ran cyflenwadau, a nododd yr Aelodau'r mesurau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r risgiau a rheoli'r costau cysylltiedig. Mae hwn yn faes lle mae ymchwil yn parhau a rhagwelir diweddariadau pellach.
- 17 Ar ôl i'r Awdurdod Tân gymeradwyo'r Strategaeth Amgylcheddol a'r Cynllun Datgarboneiddio Tanwydd, derbyniodd yr Aelodau ddiweddariad gan Reolwr yr Amgylchedd a Newid Hinsawdd ar y gwaith sy'n cael ei wneud yn ystod 2024/25 i gyflwyno tanciau olew llysiâu wedi'i drin â dŵr mewn lleoliadau allweddol. Nododd yr aelodau'r cynllun ond gofynnwyd am sicrwydd pellach ynghylch costau'r tanwydd cyn ei weithredu. Rhoddwyd diweddariadau pellach ynglŷn â'r angen i ddisodli systemau gwresogi diffygiol mewn gorsafoedd tân. Bydd y cynlluniau hyn yn destun achosion busnes mewn cyfarfodydd yn y dyfodol, gan nodi, lle bo modd, y ceisiwyd cyllid grant yn y lle cyntaf.
- 18 Mae darparu hyfforddiant ar gyfer diffoddwyr tân gweithredol a phenaethiaid digwyddiadau yn faes allweddol o wariant nad yw'n gysylltiedig â chyflog, a chafodd yr Aelodau gyflwyniad gan y Pennaeth Hyfforddiant yn amlinellu'r rhesymeg dros yr hyfforddiant a'r risgiau cysylltiedig. Roedd hyn yn cynnwys trosolwg o'r cymwyseddau allweddol sydd eu hangen ar bob diffoddwr tân, gan gynnwys yr angen am ddatblygiad parhaus. Nododd yr aelodau'r costau a'r risgiau cysylltiedig, gan ofyn am sicrwydd pellach ynghylch rhesymoldeb y

costau mewn cyfarfodydd yn y dyfodol.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcan llesiant hirdymor yr Awdurdod sef "hwyluso gwasanaethau tân ac achub o ansawdd uchel, sy'n ymatebol ac wedi ei integreiddio'n well fel y gall gweithgareddau atal ac ymateb brys barhau i fod ar gael pan fo'u hangen, a hynny'n fforddiadwy, yn deg ac ar sail risg."
Cyllideb	Mae'r gweithgor yn cefnogi datblygiad y gyllideb ac yn rhoi sicrwydd bod craffu wedi digwydd.
Cyfreithiol	Mae'n ofyniad cyfreithiol i'r Awdurdod Tân ac Achub bennu cyllideb gytbwys sy'n ei alluogi i gyflawni amcanion y sefydliad.
Staffio	Mae pennu cyllideb gadarn yn sicrhau bod costau staff yn cael eu hystyried yn llawn, fel bod modd datblygu cynlluniau gweithlu.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/ y Gymraeg	Mae datblygiad y gyllideb yn seiliedig ar gynlluniau gwasanaeth sy'n ystyried rhwymedigaethau cyfreithiol.
Risgiau	Mae nifer o risgiau ac ansicrwydd yn bodoli mewn perthynas â chyllidebau'r dyfodol, sy'n cynnwys dyfarniadau cyflog, cynnydd chwyddiannol mewn gwariant nad yw'n ymwneud â chyflogau, a risgiau cyfraddau llog. Mae'r broses o bennu cyllideb yn cefnogi'r cynllunio tymor byr, canolig a hir ac yn helpu i gyflawni amcanion y sefydliad.

Afodiad 1 – Cylch Gwaith

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru Gweithgor Craffu ar y Gyllideb

CYLCH GWAITH / TERMS OF REFERENCE

1. ENW'R CYFARFOD / NAME OF MEETING	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru – Gweithgor Craffu ar y Gyllideb
2. CADEIRYDD / CHAIRPERSON	Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio
3. IS-GADEIRYDD / VICE-CHAIRPERSON	Is-Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio
4. YN ATEBOL I / REPORTS TO	Y Pwyllgor Archwilio
5. AMLDER CYFARFODYDD / FREQUENCY OF MEETINGS	- Chwe chyfarfod rhwng Mehefin a Rhagfyr 2024
6. FERSIWN A DYDDIAD / VERSION AND DATE	Fersiwn 2 24 Mehefin 2024

7. PWRPAS Y CYFARFOD / PURPOSE OF THE MEETING

Mae'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb yn weithgor dan arweiniad yr Aelodau sy'n cynnwys Aelodau o'r Pwyllgor Archwilio, gyda chefnogaeth Trysorydd yr Awdurdod.

Gyda'r Aelodau'n cynrychioli pob un o'r awdurdodau lleol sy'n rhan o'r Awdurdod, pwrpas y grŵp yw gweithredu fel craffwyr ar agweddau ariannol yr Awdurdod Tân ac Achub. Yn benodol, bydd y gwaith craffu yn canolbwyntio ac yn ystyried cynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod ac yn cael dealltwriaeth gyffredinol o'r risgiau a'r asesiad ariannol.

8. AMCANION Y CYFARFOD / OBJECTIVES OF THE MEETING

- Craffu ar bob maes gwariant, gan geisio eglurhad a sicrwydd yn ôl yr angen.
- Cael dealltwriaeth ddigonol o'r materion sylfaenol sy'n berthnasol i agweddau ariannol yr Awdurdod Tân ac Achub a'i allu i gyflawni ei amcanion.
- Ystyried cyflawnrwydd a rhesymoldeb yr asesiad cyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 a'r risgiau cysylltiedig.
- Ystyried cadernid y cynigion ar gyfer y gyllideb a gallu'r Awdurdod i gyflawni arbedion yn erbyn y cynigion cyllideb hyn.
- Cynhyrchu a chyhoeddi adroddiad llawn i'r Pwyllgor Archwilio fel rhan o'r broses o bennu cyllideb flynyddol.
- Ymdrin â materion allweddol / dadleuol yn ddigon trylwyr i ganiatáu i aelodau'r Gweithgor gyfathrebu yn eu cylch gydag aelodaeth ehangach GTAGC ac aelodau Cabinet eu Hawdurdodau Lleol, ac ati.

9. AELODAU / MEMBERS

Swydd / Position	Yn Cynrychioli / Representing
Cadeirydd, y Cynghorydd Mark Young Is-gadeirydd, y Cynghorydd Gwynfor Owen Y Cynghorydd Jeff Evans Y Cynghorydd Gareth Jones Y Cynghorydd Tina Claydon Y Cynghorydd Bryn Apsley Gall Aelodau eraill o'r Pwyllgor Archwilio fod yn bresennol hefyd Dafydd Edwards, Trysorydd	Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir y Fflint Cyngor Sir Wrecsam Cynghorydd proffesiynol i'r Awdurdod

10. BUDD-DDEILIAID / STAKEHOLDERS

- Awdurdod Tân ac Achub
- Awdurdodau Lleol cyfansoddol
- Tîm Arweinyddiaeth y Gwasanaeth

11. TREFNIADAU GWEITHREDU / OPERATING ARRANGEMENTS

- Bydd gwaith y grŵp yn cael ei gynnal dros chwe chymarfod a drefnwyd rhwng mis Mehefin a Rhagfyr 2024
- Mae'r dyddiadau wedi'u trefnu ymlaen llaw;
- Mae'r Cadeirydd yn gofyn am eitemau agenda ymlaen llaw;
- Gellir cynnal cyfarfodydd yn gorfforol neu ar-lein yn dibynnu ar yr amgylchiadau;
- Mae camau gweithredu a phenderfyniadau allweddol yn cael eu nodi a'u dosbarthu i'w datblygu ar ôl y cyfarfod.

12. ADDASU'R CYLCH GWAITH / AMENDING THE TERMS OF REFERENCE

- Bydd y Cylch Gwaith yn cael ei adolygu'n flynyddol

Atodiad 2 – Rhaglen Waith

	24- Mehefin-	20-Awst-	30-Medi-	23-Hyd-	14-Tach	12-Rhag
Cynnig cyllideb 25/26 - cyflog		x			x	
Peiriannau ag Ysgol ac Esgynlawr;			x			
Benthyca		x				
Rhagdybiaethau gosod cyllideb			x			
Achosion busnes cyfalaf			x			
Adroddiad Cydymffurfiaeth	x			x		
Rheoliadau halogion ac lechyd a Diogelwch		x				
Gwelliannau amgylcheddol		x				
Cynigion terfynol y gyllideb					x	
Effaith ariannol - Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys		x				
Drafft cyntaf o ofynion y gyllideb				x		
Tybiaethau ariannu a Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig		x				
Aelodaeth	x					
Cerbydau nad ydynt yn Gerbydau Brys				x		
Trosolwg o adeiladau ar brydles						
Dyfarniad cyflog cyflogres 2024-25	x					
Pensiwn - diweddariad ariannu	x					
Pensiwn - heriau cyfreithiol		x				
Gofyniad Offer Gwarchod Personol				x		
Cyflogres System Dyletswydd ar Alwad	x					
Achosion busnes referiw			x			
Y Gofrestr Risg	x				x	
Uned Achub Dechnegol			x			

Cylch Gwaith	x					
Achos Busnes y Ganolfan Hyfforddi			x			
Darpariaeth hyfforddiant		x				